

ЮРИЙ МЕДВЕДЕВ
НА МЛАДОЖЕНКАТА
СЪВРЕМЕННА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Елена Коларова, Славчо Донков, —

chitanka.info

*Стои майката пред звездата
и звездицата моли:
— Пусни ме, ясничка,
над селото като облак,
като ситен, топъл дъждец,
като птица-зорница.
Нека видя, ясничка,
светла звезда падаща,
как ще кичат за сватба
рожбата ненагледна.*

Сватбена
песен

I

Три милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто дваайсет и второто листо на измръзналата брезова горичка падна върху мократа трева. То тупна до главата на гарджето. Шумът от отроненото листо накара птичето да отвори очи и да погледне накриво огненото дървесно перо. Все още беше живо, в него още струяха родените през отдавна отминалата пролет токове и тлееше топлинка там, където перото бе се откъснало от тялото на брезата.

За кой ли вече път гарджето се опита да изграчи, но от клюна му се изтръгна нечут от никого освен от листото хрип — измъчен и приглушен. То отдавна бе изгубило сили в напразното си старание да се отърве от кълбото разноцветни жици, омотали крачката и крилото му. С кълбото беше се сдобило, подучено от своя баща гарван, зад огледалната стена. Там върху огромни камъни бяха накацали, с насочени към звездите клюнове, също огледални мъртви птици, а вътре във всяка от тях имаше толкова много разноцветни кълбета, че те биха стигнали за гнезда на цялото гарваново племе на Земята. Понякога тези блестящи птици приклякаха, отблъскваха се с четирите си крачета и веднага изчезваха в небето. Те изчезваха — в това бе загадката! — безшумно, дори стъбълцата на тревите под тях не се поклащаха. А в незапомнени времена, според разказите на пращадото гарван, тези птици ревели по-силно от тайнствения източносибирски звяр изюбъра^[1], по-силно от ранена мечка, по-страшно от гръм гърмели и заради този гръм и рев дъбовете от тукашната гора се преселили в други краища.

Всред облачните вълма проблесна звезда. В този късен час гарвановото ято вече спи далеч оттук, отвъд трите стоманени пътя, в младата горичка между езерата. И нощем никой не търси отклонилите се от ятото. На сутринта изостаналите долитат сами, ако изобщо долетят...

Скоро в гората ще дойдат злите котараци и тогава да му мисли лежащото в тревата гардже. Но най-лошото от всичко е, че е излязъл

вече от къщи навъсеният човек, за да разходи ужасния си навъсен булдог със зъби като клещи. Неговият лай и скимтенето му вече огласиха обрастващата с мъгла тъма. И като напук — ни една душа наоколо. Малко повече от шест минути оставаха на птичето до срещата му с булдога. Малко повече... шест... по-малко от шест...

На алеята проби, все пак проби сноп лъчи от елекара, който се носеше на предела на допустимата за него скорост. Онзи, който беше на кормилото, не сметна за нужно да удостои с внимание вдигнатата ми ръка с разперени пръсти — знак за спешна помощ, знак за задължително спиране.

И тогава аз излязох на пътя на двадесет и шест крачки от връхлитащите върху мен фарове. Не чух скърцането на спирачките, отхвърлен от еластичния капак на четири и половина метра и проснат на една страна върху мокрия бетон.

— Да те вземат мътните, дърт пергишин! — чу се над мен дебелият глас на онзи, който бе на волана. — Слава на всевишния, че всичко е записано на видеографа. Иначе върви доказвай на тъпите инспектори, че ти сам, значи, си се пъхнал под колелата. Не намери ли друг начин да се разплатиш със старостта, дръвник такъв!

Отворих очи и подчертано учтиво казах:

— В подобни ситуации е редно да изтичаш при пострадалия с аптечка. Независимо от възрастта и степента на травмата на потърпевшия. Дори и при самоубийци.

— Жив?! След такъв таран? Ти какво, да не си гумен? — изуми се той.

Станах и изтръсках калта от коленете си.

— Да предположим, че съм жив. Птицата обаче може да загине. Булдогът ще я удуши. Остават три минути и четиридесет и девет секунди.

— Яката те е халосало — подсвирна той. — Веднага си откачил. Сега заради твоите приумици сигурно ще закъснея за полета. А следващият рейс е чак в петък. И ще плаче моят младенец на Кергелен... Ама наистина ли не си контузен?

— Новороденият остров в южната част на Индийския океан съвсем не е ваша собственост, не се зальгвайте — казах аз. — Младенецът принадлежи на майката природа.

В тъмното не виждах лицето му, но в гласа на налетелия върху мен почувствувах нотки на слисване. Той дори премина на „Вие“.

— Вие откъде знаете за раждането на острова? Та той се появи едва днес сутринта, по всепланетката още не са предавали за него...

— И за птицата, към която се приближава булдогът, също не са съобщили по планетната телевизия. Но птицата съществува. С какво е по-лоша тя от вулкана?

— Ама стига сте ми мрънкали все за тая птица, дето уж загива! Що за измишльотини!

— Не загива, а може да загине. Но не ще загине, тъй като вие ще вземете моето фенерче и на сто и десет метра оттука, ако потеглите бързо в посока ето към тази звезда, ще забележите под брезата гардже с омотани в жица крачка. Когато звездата се скрие зад облак, ориентир ще ви бъде лаят на булдога. Дръжте фенерчето, посмело, няма да гръмне.

— Гардже, булдог, възкръснал откачен мъртвец — от минута на минута все по в чудо се виждам! В края на краищата аз съм ръководител на експедицията! Без мен те не ще могат да излетят. Самият Куманков участва. Самолетът е в двадесет и три и двайсет, а сега е...

— Сега е, ако искате да знаете точното време... — понечих да започна, но той проблесна със светещия циферблат и едва не изкрещя:

— Що за нелепица? Моят показва само девет. А потеглих в девет и половина! Според вашия колко е?

— И моят показва същото — казах аз. — До секунда. Какво, не вярвате ли? Вижте сам, ето... И стига сте умували. Щом съм останал жив, налага се и птицата да бъде спасена.

Преди да поеме фенера, той се ухили подигравателно и завъртя показалец до слепоочието си.

— Красива усмивка имате — казах аз. — За кой ли път се убеждавам, че не винаги е злодей онзи, който понякога е зъл.

Той донесе гарджето след осем минути и три секунди.

— Тъкмо навреме стигнах — рече запъхтян. — Псето едва не се навечеря с него. Докато размотавах жиците, всичките ми пръсти изкълва негодникът. Чак до кръв! Клюнът му — по-остър от гвоздей. Вземете си вашия прорицател!

— Не, сам си го пуснете на свобода. Пък и вие му дължите нещичко. А на мен само ми върнете фенерчето.

— Никому нищо не дължа! — възмути се благодетелят на гарджето. — Ненапразно се говори, че някои старчета, въпреки забраната по цялата земя, все още си попияват. Дядка, та ти просто си пиян.

Той отново премина на „ти“.

— Пиян съм отдавна и все ми е едно — казах аз. — Виж, щастието мое на тройка отлетя в сребрилата мъгла.

— Фенерче, Кергелен, някаква си допотопна тройка, някакво си гардже — ама че абсурд?! Кой ти даде правото да се подиграваш с хората? — възмущаваше се вулканологът, който не знаеше стиховете на класика. — Защо не си спасяваш сам твоите пернати твари? Кой ти пречеше, дявол да го вземе, да се втурнеш сам към светлината на звездата в процепа между облаците? Кажки кой?

Съвсем разсърден, той метна с две ръце птицата нагоре и скоро плясъкът на крилете ѝ затихна... Аз прибрах фенерчето в джоба.

— Да не си решил да мълчиш като пън? Ей, дядо? — извика ми той.

— А на вас кой ви пречи да се преместите от елекара в кабината на самолета — и право в небето? Например директно към Кергелен...

— За това не е необходимо да си доктор на науките и автор на три книги — и представи си, старче, че всичко е постигнато на Христова възраст! — а само да си обикновен летец.

— Точно така стои работата и със спасяването на пернатите — рекох аз. — Моите занимания са по-други. Сега например съм зает с това да ви кажа, че да напишеш три книги в съавторство с пробивен литературен комбинатор е неприлично. Както и да защитиш докторат под бащиното крилце.

Той се втурна към елекара и с трясък затвори вратата.

— Стига си ме баламосвал, чалнат оракул такъв! Не знам кой те насъска срещу мене, кой забърка тази идиотщина. Но ще го издирия, не се съмнявай в това! И лошо ви се пише тогава на вашата пасмина!

— Аз действам винаги сам. За разлика от вас — подметнах спокойно.

Той запали двигателя и ме освети с фаровете, като продължаваше да мърмори:

— Ако разкажа на колегите, няма да повярват. Дяволска работа. Антинаучни фантазмагории. Ще има над какво да си блъскам главата на Кергелен. Надявам се, че никога вече няма да се срещнем.

— Не бързайте да потегляте, докторе на науките! Безнадеждно сте закъснели за Кергелен. Вижте си часовника.

Ревът, който се разнесе от елекара, малко ме успокои.

— Безобразие! Как ме заприказва, забаламоса. Вече е почти единайсет! Единайсет?! Не може да бъде! Преди малко беше девет и половина и изведнъж — единайсет! Нима наистина е единайсет?

— Моят показва точно единайсет — кимнах утвърдително и слязох в канавката край пътя.

Онзи, който седеше зад волана на елекара, наистина закъснях за самолета. Нито той, нито неговата експедиция стигнаха до Кергелен. И никой никога не ще попадне там. На следващата вечер след събитията, които се разиграха в брезовата гора, чудовищният циклон Цецилия ще унищожи научната станция Порт о Франс на Кергелен. Ще загинат девет нейни сътрудници и седем японски вулканолози, кацнали там същата сутрин. Съобщението за катастрофата ще въздействува върху онзи, който бе зад волана на елекара, по почти непредсказуем начин. Той ще започне да се страхува от самолети (да не говорим за планетолети), ще стане активен член на дружеството за защита на земната природа (а в края на живота си и негов председател) и в дома си ще направи жив кът. Не веднъж и не дважд през различни годишни времена ще навестява брезовата горичка, спасила живота му. Ще я посещава с надеждата да срещне там чудатия старец, над когото бе се надсмял. Но така и не ще го срещне.

До края на живота си той никому не ще посмее да разкаже за обстоятелствата, предшествували невероятното му спасение.

[1] Елен рогач — Б.пр. ↑

II

В далечния край на корията изникна двуетажно ресторантче във вид на древна руска къща е четири кули. Веднага зад него се изкатерваше по хълма вишнева градина, която потъваше в езерата от трептяща мъгла. Когато наближих сградата, чух музика. Никога не съм обичал електронните инструменти — със своята безжизненост и изкуственост те ме отвращават. С подобни скрибуцащи и режещи звуци са изпълнени машинните отделения на планетолетите. Така беснеят и пясъчните бури на Индра...

В локвите по паркинга пред ресторанта се отразяваха виолетовите светлини на елекарите. Бяха 68. „Солидна компания се е насъбрала тук. Но кому са нужни толкова свидетели на блаженството?“ — помислих си аз.

Изкачих се по мокрите стъпала. Върху стъклената врага ръката на занаятчия бе изрисувала в небесносиньо и розово двойка целуващи се гълъби и надпис, извезан с винетки от цветя:

ВСИЧКИ МЕСТА СА ЗАЕТИ. МОЛЯ ДА НИ ИЗВИНИТЕ! ИМА СВАТБА!!!

Робот — имитация на циганин с дълга червена рубашка — ми отвори вратата и се поклони угоднически. Раменните оси на завалията едва чуто заскърцаха — отдавна никой не беше ги смазвал.

Появата на брадатия в черно яке не заинтересува никого, сякаш всички единодушно ме сметнаха за робот от персонала. Толкова по-добре. Аз се насочих към огромния прозорец вляво, драпиран с тъмни пердета. Отсреща покрай стената се бе проточила дълга маса с доста остатъци от пируването по нея. Полилеите — недодялани петли на въртележка — светеха приглушено и аз не успях да различа веднага оркестърчето на подиума — четирима в карирани панталони, с мръсножълти ризи и отвратителни подкъсени сака, придаващи им крайно лекомислен вид. Високите над коленете ботуши със стърчащи навън кончови и широкополите шапки засилваха тягостното впечатление. Те свиреха, ако това можеше да се нарече свирене, дявол

знае на какво, при това изпълняваха собствена музика, чиито децибели бяха достатъчни, че и с лихвата отгоре, за всички танцуващи, а танцуваха почти всички. Но истинската вакханалия избухна, когато се появи певачката с изрусена коса и залепени дванадесетсантиметрови нокти. Като имитираше със скокове и гримаси вещицата от „Макбет“, тя изквака като жаба и започна да опява:

*Щом сме тука,
не ни пука,
за добро или за зло...
Хубостнице хвърковата,
яхвай от зори метлата
като истинско седло.*

*На морячето заръки
за из път — тъга и мъки.
Нека ден и нощ отчаян
лек да търси в миг случаен.
Да забрави хляб и сън
седем седмици навън.
И да тлее като свещ
от живота си злочест.
Но на злия океан,
няма да го дам във дан!*

След всяко двустишие четиримата в карираните панталони обръщаха очи нагоре и виеха:

*В мрака огнен меч искри,
тлъста гмеж в котела ври!*

Към края те прекомерно разгорещиха публиката. Дори онези, които не танцуваха, започнаха да надигат чашите с развеселяващата амрита и да потропват с крака под масата.

Най-последно в букета от бели рокли различих булчинската. Тя беше висока колкото младоженеца и тройно по-слаба. Тройно, да речем, е силно казано, тъй като понякога съм склонен да преувеличавам, но въпреки това младоженецът приличаше на сто и двацет килограмов шопар. Олеле колко приличаше! Дори черните му бакенбарди, увиснали към тъгълчетата на пухкавите устни, наподобяваха глигански зъби. Странна мода бе завладяла младежите над двацет години — да угояват и да лелеят плътта си. От детство още с бясна стръв се помпат с всичко, което закръгля розовото тяло: с прекомерни дози храни, с биостимулатори, с излежаване по плажовете, с безгрижно прекарване на времето в съобществата на същите такива угоени млади богове. Всичко на света съм готов да простя на младия човек, но провисналото през колана, напиратно като превтасало тесто шкембе ме потиска ужасно. За щастие не всички са обхванати от тази мода. Младежите, подготвящи се от ранно детство за разнообразните изпитания на духа и силата си — било то за пиезокапаните на Сатурн, за рудниците на Венера или за замръзналите канари на Плутон, — тях веднага ще забележиш в тълпата. Талията им е източена като по калъп, размахът на плещите им е богатиРСки, походката — сякаш по струна минават над пропаст, очите — бистри-бистри, излъчващи сияние и дръзки; речи на такъв: след час иди за половин година на Хималаите или в мрака на Тускарора — ще се съгласи, без да се замисли, ще литне и на край света. Една трета от тях, от тези бъдещи планетоетци, астрогеолози, пазачи на фаровете в покрайнините на Слънчевата система не ще доживеят сигурно и до петдесетата. И те прекрасно знаят това. Знаят го, но в лагера на чревоугодниците и изнежените мамини синчета не преминават никога. Сякаш невидим лъч е разполовил цялото поколение на дълго- и на краткоживеещи. В по-малка степен това се отнасяше и за момичетата...

И така женихът беше сто и двадесет килограмов шопар, а невестата — в опъната по тялото рокля, с избродирани по нея чепки на калина, самата тя стройна и гъвкава като калинова вейка. Ръцете ѝ с нежно светещите розови късо подрязани нокти дремеха върху пухкавите рамене на младоженеца. И през булото прозираше в розово засенченото ѝ лице.

Дочаках, докато младоженката с леко движение на ръцете отметна булото назад и каза тихо, напевно:

— Мили мой, само не се обиждай, но аз се изморих от тази шумотевица. Нали може малко да си почина? В моята стая.

— Днес не трябва да се изморяваш — изхили се той, като лъсна всичките си бели остри зъби. — Предстои ни още цяла нощ.

— Мъничко ще отдъхна. Само десет-петнайсет минути. Нали ни чака още цяла нощ — отговори тя и отново спусна върху лицето си светещото облаче на булото. Тогава забелязах в тъмния ъгъл зад оркестъра сводеста врата с изписани с винетки букви, същите като на входа:

СТАЯ НА МЛАДОЖЕНКАТА

Точно към тази врата отплава роклята с извезаните чепки на калина, а женихът се затътри към масата, където го посрещна с намигане отракан събрат с чаша амрита в ръка и с поговорката:

„Женихът и невестата отишли за тесто, тестото паднало, а невестата пропаднала.“ Оркестърът беснееше, но вече без вещицата. Поскърцващият робот отново ми отвори същата врата. Слязох по стълбата и заобиколих сградата. Вишните започваха своето шествие към хълма направо от черните ъглови прозорци. Под краката ми тревата трепереше от влагата и се притискаше към земята, за да дири последните капчици топлина.

Застанах под младата вишна пред прозореца. Зад стъклото проблесна сиянието на булото. Младоженката се забави при отварянето му — изглежда, търсеше пипнешком резето, защото не ѝ се палеше осветлението. Тя се наведе през отворения прозорец, подпря пламналото си чело с длани и така замря.

— Гори, гори ясно, че да не угасне — изчуруликах като ластовица.

Младоженката вдигна глава, опря се с ръце на перваза и внимателно се взря в градината. После прошепна:

— Някой от нашите е усвоил говора на птиците. Това ще да е само Альона Седулина. — Тя въздъхна. — А може и само да ми се е сторило.

— В небето слънце се излюпи и като питка се разчупи — изцвърчах като синигер и когато младоженката изумена отвори широко очи, добавих със своя си глас спокойно, за да не я уплаша: — Да се обичате и да се разбирате, прекрасна ми булке!

— Благодаря — отвърна тя, макар и да потрепери. — Кой сте вие? Гласът ви е толкова старчески, а в градината поради облаците нищо не се вижда. Само силуетите на вишните.

— Точно те, вишните, питат младоженката. Кажи на този ли си се вrekла?

— Дали този е моят избраник? — замисли се тя. — Че на коя друга може да бъде още?

— Завинаги? До гроб? Единственият?

— Защо толкова се интересувате от това? — попита младоженката смутена.

— Вишните те разпитват: той ли е? Единствения!?! Във всички времена?

— Как така във всички времена?

— Ами нали вече си била в представите си булка в далечното минало? Да речем при Иван Четвърти или поне при Петър Велики? Била си, разбира се. И в идното необозримо мечтата ти се е носила към бъдещия избраник, нали?

Тя се замисли.

И тогава вдигнах лявата си ръка към рамото с дланта нагоре — и върху нея светна полусфера, която приличаше на обърната кристална чаша. Вътре зад стените ѝ месецът увенчаваше свода на притихналите звездни небеса и между мрачното войнство на елите по брега струеше, проблясвайки в плитчините, древната река Нара. И подрънкваха с железните си подкови конете в нощта, и мъждукаше борината в колибата накрай селото, под челото на хълма, извисил се до реката. А зад планината, подир пасищата, сред нивата със зимница стоеше момък с цървули, шаячни панталони и домашнотъкана риза почти до коленете.

— Ще взема да тръгна в равното поле все на изток — нареждаше той. — А насреща ми — седем братя, седем буйни ветри. „Отгде идете, седем братя, седем буйни ветри? За где сте тръгнали?“ „Тръгнали сме в равното поле, в ширналите се простори да сушим трева изкосена, гора изсечена, земя изорана.“

— Идете, седем буйни ветри, тъгите тъжни сберете от вдовици, сираци и невръстни дечица — от цял свят, що светува, занесете ги на девицата хубавица Марина в сърцето ѝ нетърпеливо, прободете със сабя дамаския сърцето ѝ нетърпеливо, загнездете в него тъгите

тъжни, а грижата изпепеляваща — в горещата ѝ кръв, в черния дроб, в ставите, та девицата хубавица да тъгува и плаче за мен, раба божи Иван, денонощно през всичките двадесет и четири часа, и с храна да не се насища тъй, че да ме забрави, и с питие да не се напива тъй, че да ме забрави, и на веселба да не се весели тъй, че да ме забрави, и сън да не сънува такъв, че да ме забрави, и в парната баня със сапун да не ме измива и с метла да не ме избива от паметта си, и да ѝ изглеждам по-скъп от майка и баща, по-скъп от рода, от племето, по-скъп от всичко на света под божията луна...

Същинска мъгла застла чашата. А когато отново се проясни — на поваления дънер пред сватбената трапеза вече седяха жених и невеста, и шаферът, водещ сватбеното тържество, удряше с бич зад стената, за да пази младите от уроки, и в одаята, където трябваше за първи път да си принадлежат, закалена стрела закрепваха над възглавницата, и преди да изпият наздравецата кумовете започнаха да възхваляват младоженците, да им предричат щастие и богатство, и продължаваше да обикаля около брачната стая брадат мъж с остър поглед, заканително размахвайки брадва: „Ехей, нечисти хили, пазете се, към нашите млади гълъбчета не се приближавайте!“

Но не сто и двацет килограмовия шопар целуваше невестата Звездица в медените ѝ уста, не за него бе приготвена закалената стрела, не за него проблясваше в лъчите на залязващото слънце острата брадва. Другиму съдбата бе отредила да изпие медената роса. На друг щастливец, на друг...

Ала това беше на Нара, на река Нара със спокойните ѝ води.

— Но как го правите? — чу се изплашеният ѝ глас. — Там, на дланта ви, дядо, съм аз самата. Макар и смалена, но жива... За тази ли изненада намекваше Боря? Защо не казвате нито дума? И защо угасихте тази... хм... тази кристална...?

— А ти, младоженке, какво ще отговориш на вишните?

— Почакайте да заключа стаята — прошепна тя заговорнически и аз дочух потропването на токетата ѝ. — Ах, но тя вече е заключена! — зачудено каза булката, докато се връщаше на перваза. — Макар че, струва ми се, не бях я затваряла.

Именно в този момент човекът, който седеше зад волана на елекара, се убеди, че е закъснял безнадеждно за полета, и като гледаше

почти слялото се със земята небе, си мислеше за големите неприятности, които го очакваха от страна на проклетника Куманков.

— Кой сте вие? — питаше младоженката с протегната над перваза ръка, сякаш придърпваше незримо перде и се опитваше да ме види. — Забелязвам дълга коса до раменете, разрошена и побеляла. Кой сте вие, дядо?

— Пазачът на вишните — отговорих.

Тя веднага се зарадва.

— Значи тукашният пазач? А аз съм чувала, че вашата професия е изчезнала още през миналия век. Сега навсякъде има електронни пазачи.

— Аз не съм електронен.

— Сигурно не сте... Защо вие нито веднъж не погледнахте към дланта си... там де... където бяхме с Иван в стародавни времена... както бях си мечтала още като момиче...

— Не трябва да гледам там.

— Защо, дядо?

— Истината, както и слънцето, не можеш да гледаш право в очите.

Младоженката въздъхна.

И тогава вдигнах ръката си към рамото с дланта нагоре — върху нея осветих полусферата, която приличаше на обърната кристална чаша. По нея пъплеха брези, затънали до пояс в бледосинкавия сняг, и между брежите се виеше отгъпан път, литнал от планината надолу към блестящия лед на яза, и дрънчаха звънчетата на шумното сватбено шествие, и кулестите коне бясно хапеха юздите си, и се смееха женихът и невестата върху мечата кожа на шейната. „Ех, жълтици пред вас ще натрупам, плитката на момата ний ще откупим!“ — редеше закачливи стихове акордеонистът, а жените и момите, наизскачали по пруста, завикаха: „Откупът на жениха да е голям като за хубава стока!“

Но не тронав мързелан и не дебелак скочи от мечата кожа пред къщата и понесе изгората си на ръце по пътеката.

Това се случи на Об, ех, на обските предпланини, сред безкрайните юнашки простори, в парещия сибирски сняг...

— Познах ви кой сте, вие сте дядото на Иван — Лука. Иван често ми е разказвал за вас. И снимка ми е показвал — когато сте били на

Марс.

— На един от марсианските полюси — уточних. — Не само на Земята правят сватби. И на Уран, и на Марс. Да ви покажа ли?

— Приберете, дядо, играчката си в калъфа. Тя е чудесна. Само че напразно ме корите, че съм заменила героя с някакъв си шишко.

— По-добре синигер на земята, отколкото жерав в небесата ли?

— В небесата! В небесата! — възкликна младоженката с нотка на обида. — От Иван само за небето съм слушала. За зова на звездите! За хоровода от разноцветни слънца! За астроморфозата! За хронотунелите! Чакай ме като победител! — Тя избърса една сълза. — Хвала на победителя, мъка за победения!

— Хвала на победителя, мъка за победения! — казах аз и в отговор чух рязкото й:

— Старецо Лука, известно ли ви е, че вашият внук е отлетял почти завинаги? Аз проверявах и в Планетарната академия, до самия президент стигнах.

— И все пак, булке, той ще се върне.

— Може и да се върне. Но ще бъде на около тридесет години, нали?

— Добре ще е, ако бъде така — съгласих се с нея.

— Тридесет години, та това е още млад човек. Е, ами аз? Тогава ще бъда вече старица. На около осемдесет. „Да ви поканя ли на танц, бабо?“ С хлътнали бузи, провиснала отвсякъде кожа, оплешивяла, с изкривени ръце и крака като Баба Яга. И по-страшно от Шекспировите вещици ще завия:

*Но на злия океан.
няма да го дам във дан!*

Защо пък с такава песничка да не посрещна Иван? На електронна метла?

В това време зад булката се чу настойчиво чукане по невидимата врата.

— Идвам, идвам, мили! — извика тя и ми прошепна: — Аз молих да ме вземат заедно с Иван, но не разрешиха. Нали сам знаете, че там са изключително мъже... Бъдете спокоен, той замина, без да се

колебае. Но отговорете ми: заради какво ме изостави тук, на Земята, вашият внук?

— Не заради какво, а в името на какво. И не изостави, а само остави — казах аз. — Макар че във всичко останало имаш право, невесто.

Пак почукаха и тя пак извика: „Идвам, идвам“.

— Дори жената на Пушкин после пак се е омъжила. За генерал — припомни тя.

— Но преди това Наталия Николаевна е носила траур няколко години.

— А нима аз не плаках през тези проклети пет години. Не гледах ли непрекъснато нашите снимки и видеофилми? Не чаках ли от него известия? — И тя придърпа към себе си едното крило на прозореца.

— Понякога руските жени е трябвало да чакат цял живот — не отстъпвах аз.

— Цял живот! Та той се разсея в небесата като лъч. А мен ме изостави, изостави, изостави! Това и отговорете на своите вишни, които пазите!

— Аз пазя една вишна. Тази, под която съм застанал. За да не й пречи никой да разцъфне. Протегни към нея ръката си, невесто!

Клоните под прозореца зашумоляха и аз чух как тя възликува:

— Разцъфна! Разцъфна! Цялата е в цвят! Мирише като през май. Вълшебство! Изглежда, ненапразно разправят, че понякога дърветата цъфтят за втори път през есента.

Откръших внимателно, за да не изпраци, едно клонче, отрупано с розови цветове, и го сложих на перваза.

— Ето ти, щастливке, моят сватбен подарък. Заслужила си го.

Грохотът зад вратата заглуши гласа ми.

— Марина, какво си се заседяла там? — възмущаваше се женихът.

— Благодаря ти, пазачо — каза тя и затвори и другото крило на прозореца. Отново проблесна и се стопи сиянието на булото. Ключът се превъртя два пъти.

— С кого заговорничиш там, палавнице? — запита я мъжлето й с пресипналия си бас.

— С вишните в градината — отвърна тя високо, но той не позна гласа й.

III

Ще заскрибуцат, ще задращят, ще задрънкат електронни железарии, ще се разлюлеят двойките в бесен танц, ще заблестят очите в полумрака под петлите на въртележките. Същата вещица завие пресипнало заклинанието по мъртвия електронен мотив:

*Щом сме тука, не ни пука,
за добро или за зло...
Хубавице хвърковата,
яхвай от зори метлата
като истинско седло.*

— Превъзходни цветчета — — ще измърка женихът, когато ще разглежда вишневото клонче. — Сега не можеш да различиш кое е живо дърво, кое е мъртво — ето как работи нашата наука. Приятелят ми Венка Маргелов неотдавна чак в Сахара се подвизаваше с група археолози. И да не повярваш: буквално цялата пустиня е набучена с палми. Изкуствени, разбира се, от биокрон.

През живото вишнево клонче помръкнало ще го погледне една старица — с хлътнали бузи, провиснала кожа, с лъскащи като молци кичури побелели коси.

Морно, като несмазана кобилица над кладенец, младоженката ще промълви:

— Извинявай, че се забавих. Не се сърди, Боря. Ако искаш, да отидем до стаята на младоженеца. За пет минути поне, а?

IV

На дванайсет години се наложи да ми заменят счупен прешлен. С приятеля ми се хванахме на бас на една книга, че ще скоча в реката от високия ѝ бряг. Засилих се, литнах и още във въздуха успях да извикам: „Тримата мускетари вече са мои!“ Но прелетях над вира и се забих с ръцете напред в кафеникавия пясък, където водата бе колкото в напръстник. Помня, как дойдох в съзнание в болничната стая, разпънат върху дървена платформа, и как старата болногледачка Ирина нощем, като мислеше, че спя, нареждаше, фъфлейки: „Боже господи, толкова младичък още, а цял живот ще изкара неподвижен, като жив труп.“ В болницата онова лято аз бях дванайсетият гмуркач и ми провървя повече, отколкото на другите, защото предложиха за път в света да ми заменят прешлен и мама се съгласи, а татко беше на своя си Уран и въобще не знаеше за нещастния случай.

Помня зеленикавата като подводна пещера операционна зала, масата — сякаш мидена черупка, прозрачния похлупак над нея и множеството тръбички, вентили и проводници. Те мигом ме оплетоха като в мрежа. „Брой, моряче, на глас до тридесет!“ — каза ми някой, когото не виждах, и аз старателно започнах да броя, а прозрачният похлупак се спускаше над мене, спускаше се, сърцето ми затупа като на птиче, хванато в ръце, и изведнъж спря. То спря на 23 и аз престанах да мърдам устните си, като чаках следващото тупкане. И сърцето заби веднъж, дважд, три пъти и отново замря. Тогава ме обгърна тъмна пелена и в мрака безпамятен аз се мятах във вълните на подземна река — може би в самата преизподня, докато не изгря в предусетените далнини люлката на светлината, белите снегове на деня. Отворих очи като новороден, станах от масата мида и закрачих оздравял.

Така е и при астроморфозата — звездния сън. Потопяваш се в течната сърцевина на яйце с размерите на олимпийски басейн. Замръзваш като висулка, като безчувствено парче лед и те обгръщат същите безмълвни води на Стикс и същата непрогледна тъма. А когато

се събуждаш, усещаш се неуютно като ечемичено зърно, което е лежало на дъното на саркофага повече от пет хилядолетия, и посадено от любопитен археолог в земята, без самото да иска това — покарва. Но кълна му не гаят благословените нилски зефири, а го пронизват студените ветрове на други ширини.

Събуждаш се, а над тебе паяжина на чужди небеса, непознато слънце мъждука в зенита и чезне в илюминатора небесносиньото, червеното, зеленото, оранжевото и бялото кълбо — самата Индра. Тук трябва да има разумен живот. Твърде дълго земяните обследваха този участък на галактиката, за да сгрешат...

И на Индра наистина кипи живот, ето го живота в обективите на уредите, във визьорите на стереоскопите. Като небесни дъги се издигат между континентите разноцветните арки на тумбести мостове (по които нищо не се вижда, но възможно е придвижването да става и вътре в тези мостове дъги!). От недрата на океана стърчат многоъгълни тръби, от време на време изхвърлят синкав идиличен дим (спектрограмата показва съвсем чист озон). Или друга картина: на нощната страна, сякаш гонен от вятъра, се вее тънък ребрен навес (почти десет квадратни километра) и там, откъдето мине, след четвърт час се разразява буря и палува дъжд. А на северния и на южния полюс бели кули извисяват на три километра белите си израстъци, прилични на дървета с окастрени клони. Понякога между подрязаните вейки се извиват зелени огнени змии, понякога прелитат небесносини кълба.

Много още каменисти и трънливи пътеки ще трябва да извървите, братя земляни, докато стигнете до подобни чудеса!

Още една загадка на Индра е тамошният транспорт. Няма и помен от ракети, самолети, елекари. Както цивилизацията на древните инки се е справила, без да открие колелото, така и тук са го пренебрегнали. Въпреки това има много пътища — прави като стрела и с метален отблясък. Но са пусти и денем, и нощем. Горите са си гори (само че не се вижда да ги секат), реките са си реки (повечето покрити с прозрачни издути навеси върху също прозрачни колони), и хората са си хора (жалко само, че не са израснали — стигат до около деветдесет сантиметра, — но пък и планетата им е двойно по-малка от Земята).

Време е вече от стражевите кули да забележат високия звезден гост — не един ден виси на орбита...

Изглежда, обаче, че нямат намерение да ме забелязват. Ни мене, ни моя дълъг километър и половина „Перун“, ни сигналите, които им изпращам от звездолета. Ефирът е мъртъв като сероводородно езеро, дочува се само неясното боботене на бурите — нищо повече.

След две седмици, окончателно изгубил търпение, затръшнах люка на една от ракетните „совалки“ и се спуснах на Индра. Кацнах недалеч от бяло-розовия град на поляната пред бледовиолетовата гора, сред блестящата и бяла като коило трева. Беше вечер. Немощното индриянско слънце се готвеше да се изтърколи зад червените зъбери на планините. Никой не бързаше да посреща случайния гост. Седем прозрачни, прегънати надолу реторти, снабдени с ветрило от също такива прозрачни крила, безшумно се стрелнаха в небето над мен. Във всяка реторта на висяща седалка се люлееше индриянин. Да речем, че не бяха ме забелязали, но как можеха да не видят извисилата се над гората совалка с множеството ѝ антени и надстройки?

Котата се спусна нощта, запалих бордовите светлини и носовия прожектор. Земният огън като древногръцка колона, едва-едва разширяваща се към небето, се извиси над Индра. Никаква светлинка не ми отговори. Градът като че ли бе мъртъв.

На развиделяване започнах да се досещам — моето фенерче не разтревожи никого, както ако бих го запалил на Земята сред слепи.

Изобщо положението ставаше твърде забавно. „Братя индрияни, нима звездните гости ви се сипят на главата като из ведро? — чудех се аз. — И ви е дошло до гуша от тях? Така ли е?“

След още няколко също толкова забавни нощи надянах скафандъра (кислородът на планетата беше достатъчно, но накъде рицар без броня) и стъпих на обетованата земя. Апологетите на разумната плесен, на живите кристали и на надарените с мисловна дейност облаци са изчезнали отдавна-отдавна, още през по-миналия век. Стана ясно, че звездният дворец на мирозданието е изграден от еднакви тухлички: флората и фауната на всички населени планети малко или много си приличат, стига носителите на висшия разум да не са положили максимални усилия, за да унищожат заобикалящата ги жизнена среда. Да, един и същ орач разорава със спирални плугове вселенската целина и засява животворните семена. Затова и чудесата — били те добри или жестоки — трябва да очакваме не от природата, а от самите нас.

Бавно пътувах с елекара по сребрилата трева, напомняща ми тополов пух. За всеки случай бях взел плазмомета. Край елипсовидното езеро, там, където започваха градските пострройки, се тълпеше народ. Сред езерото се издигаше приличащо на беседка дърво с няколко тъмнокафяви дънера, разположени в кръг, и обща корона, покрита с островърхи цветове. То наподобяваше гигантска праисторическа медуза, която не можем да си представим без обкръжението на диплодоци, ихтиозаври и други чудовища от мезозойските простори. Под пипалата колони бясно се въртеше водна фуния и върху стените ѝ се появяваха и се разпадаха загадъчни геометрични фигури. Индрияните мълчаливо, като хипнотизирани наблюдаваха тази картина, но забелязах, че някои от тях си разменят едносрични думи. Измъкнах се от елекара и се насочих към парапета над езерото, не без тайната надежда веднага да се окажа заобиколен от шумна, възторжена тълпа.

Колкото и да ми е мъчно, но никой не пожела да ми обърне внимание. Пред очите на множеството джуджеподобни същества представителят на високоразвита цивилизация в скафандър с висша защита не знаеше къде да се насочи, за да установи контакт. Аборигените учтиво ми правеха път, внимателно ме заобикаляха на няколко крачки. Когато фунията престана да се върти, а орнаментите се разпаднаха, всички започнаха да се разотиват, по-точно да пропадат под земята по двойки и по единично. Скоро бреговете на езерото опустяха.

Потеглих към центъра на града. Той по нищо не се различаваше от покрайнините. Същите изящни, прилични на пчелни пити пострройки с тераси, на които почиваха крилати реторти. Същите кули, наподобяващи обърнати с върха надолу пирамиди. Същите със златист оттенък цилиндри, въртящи се от вятъра, увиснали като висулки от ръбовете на нестабилните на вид пирамиди, готови всеки миг да паднат. Същите златисти кълба — малко по-големи от футболна топка, но тежки, най-вероятно метални, търкалящи се по възсиньочерните метални улеи на улиците, без никога да се сблъскват с други кълба...

А на мене — нула внимание. От никъде и от никого. Любопитно наистина, но подобно равнодушие не е предвидено дори и в Кодекса на контактите.

Преградих пътя на двойка гукащи си индрияни и ги попитах с помощта на лингвотрона къде мога да намеря главата на града. Главата, старейшината, мера, господаря, градоначалника, генерал-губернатора, заместника, прокуратора, самия дявол, ако е нужно. Двойката отстъпи от мен като от прокажен. Като по команда разпитваните вдигнаха десните си ръце нагоре и не без достойнство изчезнаха в потъналите под тях квадратни люкове. Тогава забелязах, че цялата улица е покрита с такива квадрати. Двата отвора пред мен моментално се захлопнаха. С не по-малък успех бих могъл да попитам класовете в ръжената нива: кой, моля ви, е главният сред вас.

Върнах се в совалката в лошо настроение. Не можах и да спя както трябва. Когато посред нощ се събудих, отидох в кабината и изключих прожектора — от съседните звезди не се вижда, а тук, все едно, е безполезен. На разсъмване, още дремещ, ми се стори, че чувам гъгнеш и скрибуцащ като на ненастроен робот глас:

— Този, който убива милиони живи същества, заслужава сурово наказание! Как смееш да убиваш с вибрациите на елекара си нашите пълзящи, летящи, скачащи и цвъртящи твари?

... Изминаха още няколко дни и няколко все тъй безуспешни посещения в бяло-розовия град, но вече без елекара. Веднъж занесох и оставих под пирамида с нежно пеещ цилиндър контейнер, запоеен още на Земята. В него имаше карта на нашата Слънчева система, великолепни илюстрации на развитието на живота, записи на музика върху кристални плочки, които възпроизвеждат звука и при най-слабо осветяване — изобщо скромни дарове от пратеника, който не може да си осигури аудиенция неизвестно при кого. Без тези дарове идеята за контакта изглеждаше на нашите академични мъдреци съвсем невъзможна. Добре, нека опитаме и това...

Едва се обърнах и отминах на няколко крачки, и контейнерът изчезна. „Най-последно! — въздъхнах с облекчение. — Веднъж да започне и краят му ще се види!“ Какво обаче бе учудването ми, щом се върнах в совалката и намерих контейнера на предишното му място и при това неразпечатан. Излиза, че в мое отсъствие те съвсем спокойно са прониквали тука въпреки сложната система за охрана!

— Който нахлува в чужд дом без покана, заслужава наказание — казах на глас. И се замислих. Не те, ами аз нахлух в чуждия живот...

За известно време реших да прекратя безуспешните си опити. Защо да насилвам нещата? Може би им е необходим определен срок, за да разберат същността на моята миролюбива мисия? Моля, аз не бързам. Чак след седем години, съобразно със закона на изначалните небесни сили, ще мога да потегля обратно...

Събирах образци от водата и почвата, от растения и минерали. Направих няколко филма. Всяка вечер подробно диктувах в бордовия дневник впечатленията си от изминалия ден, макар че нищо особено не се случваше.

И всяка сутрин образците изчезваха, филмът се оказваше осветен, а записите — изтрити. Те не искаха нищо от мен, но нищо не желяеха и да дават...

Преместих се по-близо до екватора. Стана ясно, че тамошните градове са точно копие на предишния. Еднакви като гнезда на ластовици. Идентичността на елипсовидните езера с допотопните медузи и на кълбата в улеите ме наведе на странната мисъл: не се ли мести заедно с мен и целият град, за да задълбочи още повече пълното равнодушие на Индра към мен.

Така и не можах да разкрия загадката на Индра. Ходих между жителите ѝ, вглеждах се в лицата им — спокойни, съсредоточени, добронамерени, — слушах пеенето на златистите цилиндри, наблюдавах как индряните ядат синтетично желе във вид на омлет и пият синтетичен сок — и нищичко, като паднал от небето, не разбирах. Допускам, че много неща бих си изяснил, ако се окажех долу, под квадратните плочи, но там учтиво не ми разрешаваха да сляза, макар че неведнъж се опитах да проникна, дори и нощем.

По-късно, по време на безрезултатните ми странствувания по планетата, аз се реших да обобщя натрупания опит от горчивото ни, но не и безполезно познанство. Най-вероятно тукашната цивилизация от самото си зараждане е поела по принципно друго русло спрямо земната. Индряните никога не употребяват месо за ядене. Ни прясно, ни сушено, ни мляно — никакво. В зората на своето развитие те са се хранили с растения (като са добавяли към тях стрити на прах минерали), с плодове от храсти и дървета, с мед, треви и зеленчуци.

В древните им легенди Индра е наподобявала голямо животно; те обожествяват всичко живо и струва ми се, разбират езика на зверовете,

птиците и рибите. Смятат болестите за най-страшно бедствие и умеят изкусно да се борят с тях без хирургически инструменти, като използват само настойки, мехлеми и отвари от треви.

А аз сигурно съм им изглеждал — защо да се заблуждаваме! — като някакъв космически вандал, кръвожадно чудовище. Лесно е да си представя как в едно от земните пристанища, например в Сан Франциско или в Находка, хвърля котва чудноватото корито от незнайни земи с людоед на борда. Със запас от съответстващите му консерви за някоя и друга година. Слиза на брега, любопитен, пъха си носа където трябва и не трябва, дори е готов да предложи от страшните си месни запаси. И за какво да говориш с такъв людоед? Какъв вид контакти да установяваш?

Във всеки случай, когато върнах в звездолета всичките си месни и рибни консерви, отношението към мен се измени в положителна насока, а именно — децата престанаха да бягат от мен, но въпреки това записките в бордовия дневник старателно се изтриваха.

Така, подобно на Гъливер, дори по-лошо — на Ахасфер, вечния изгнаник, поразен от проклятието на онзи, комуто бе отказал кратък отдих, — аз се скитах по Индра. Но дори ужасяващият със своя външен вид дългокос и измършавял Ахасфер всеки сто години ставал отново млад, дори той е таил надежда за изкупление на греховете. А аз на какво можех да се надявам? За това ли бях напуснал скъпата Земя, роднините, приятелите, любовта си? Какво ще донеса от звездите? Като Колумб, който уж открил Америка, а няма нито едно доказателство за това...

Със совалката обиколих и петте планети — родни сестри на Индра. Убедих се, че на тях няма живот.

Към края на третата година от моята изолация започнах да забелязвам у себе си необикновени способности. Една нощ погледнах между другото към небето и разбрах колко са видимите звезди в него. Бяха 11 249. Сверих с електронното око на звездолета — точно толкова бяха. На Земята, макар и изключително рядко, се срещат хора, които смятат невероятно бързо, но аз не се числях към тях. Все пак как ми се удава това? Изглежда, като че ли крача по мостове над бърза река. Настилката на мостовете сякаш е от пресовани синкави трепкащи цифри в многоцветни контури. Когато кракът ми стъпваше на търсеното число, усещах доста приятни убождания или парене в

мозъка. Това, разбира се, е приблизително обяснение, а тънкостите на бързото, по-точно на мигновеното броене и аз самият не разбирах.

Другата странност е, че започна да ме удостоява с присъствието си дарбата да предсказвам. Аз знаех, че идната нощ ще се появи комета, че в близката горичка на разсъмване ще се съберат 95 зверчета, прилични на земните опосуми, че на сутринта, през тридесет и седмата минута от изгрева на светилото на Индра, в планините ще започне свличане на камъни. Мисля, че способността да предсказват, е типична за всички индряни.

Уви, механизмът на пророчеството остана за мен заключен със седем катинара.

Трябва да уточня, че като говоря за зверчетата, за златистите цилиндри, за свличането на камъни, аз влагам в думите земен смисъл. Но в света на Индра, толкова различен от земния, много обикновени понятия така си и останаха загадка. Например същите тези свличания на камъни — каменопади. Те започваха в планините с това, че изведнъж от вътрешността на отвесните склонове изригваха жълто-червени огнени полупръстени, които приличаха на извити плазмени струи. После планините се разтърсваха, започваха да се търкалят огромни скални късове към пропастта и понякога това продължаваше със седмици. Случваше се разлюляният планински хребет да се разруши до основи — за да се извиси не след дълго отново. Какво представляваха тези катаклизми? Опитай се да разбереш, чужденецо...

Едно събитие обаче не можах да предскажа. Бях се върнал в звездолета да заредя и изведнъж разбрах, че всички заредени бобини в аниhilатора са празни. Смирените доброжелателни джуджета бяха изпразнили горивото до последния грам. Как да се върна на Земята тогава? Та аз не съм канибал, седнал на кърмата на своята платноходка, който безгрижно размахва весло!

Вбесен, увиснах със совалката над едно от елипсовидните езера при запален двигател. Беседката, прилична на медуза, мигновено изчезна под водата, а съзерцателите на геометричната красота пропадаха в люковете. Висях дотогава, докато в лингвотрона не се разнесе скрибуцащият като на ненастроен робот глас:

— Какво искаш, пришелецо?

— Искам веднага да върнете горивото в аниhilатора!

— Първо се премести оттука и никога повече не спирай над града! Иначе, пришелецо, ще платиш с живота си!

След като поразмислих, отлетях встрани и се приземих на една поляна в гората.

— Пришелецо, за какво ти е горивото? — отново изскрибуца гласът.

— За да се върна на Земята. Макар и да не е настъпил срокът, аз ще отлетя. По-добре е да пукна сред звездите, преди да съм си стигнал у дома, отколкото да си играя с вас на мълчание!

— Защо си дошъл при нас, пришелецо?

— Ние търсим братя по разум.

— Но нима около вас няма всичко, което е необходимо на разумните същества? Нима собственият мозък или черният дроб се търсят в чужда къща, пришелецо?

— Ще се задоволим и със собствения мозък! Благодаря за гостоприемството. Обещавам да забравя вашите добрини още щом се върна.

— Пришелците от другите светове не си отиват оттук. Те остават при нас.

— Задържате ги насила, така ли? С какво право?

— Пришелецо, а с какво право ти дойде при нас? Кой те е канил? Нима искаше да се насладиш на нашата цъфтяща градина, без да си преминал през тежки изпитания? Без да си извършил подвиг?

— Исках само да ви протегна ръка.

— Но в ръката си държиш плазмено жило и фотонен меч! Защо размъти езерото с ревящия си огън? Ти искаше да унищожиш едно от очите на нашата планета, пришелецо.

— Това е лъжа! — извиках аз. — Откъде да знам, че вашата планета е с много очи? Кой благоволи да ми каже това предварително?

— Но ние знаем, пришелецо, отпреди за вашия многоок Аргус, сина на Гея — Земята. И за Морската бездна всевиждаща знаем от вашите северни приморски сказания.

За мой срам аз за пръв път чух и за Аргус, и за Морската бездна.

— Нима искаш, пришелецо, да научиш чуждото, преди да си разбрал до край своето?

— Искам да се върна на Земята — повторих уморен. — А за това ми е нужен звездолет.

— Да се върнеш на Земята, пришелецо, за да нахлуеш отново при нас? С плътна редица от фотонни мечове?

— Какви ти мечове! Ще забравя вашия кошер веднага щом ви напусна. Стига да можех, бих отлетял оттука дори с крила, залепени с восък! Дори и както майка ме е родила... Плюя на вашата Индра, на това мършаво светило! Не Аргус, а аз съм син на Земята. И съм длъжен да се върна там!

— Връщай се тогава, пришелецо — каза гласът спокойно.

— Без анихилатори?

— Като преплуваш през реката на времето, пришелецо.

Те ми се подиграваха. „Добре, любители на земната митология, ще се наложи совалката ми да повиси и не само над езерото“ — помислих си озлобен и включих двигателя. Той не реагира. След няколко безуспешни опита пуснах в действие панорамата на енергоблока. Двестатонната му грамада беше акуратно свалена от поставките и бе изчезнала...

— Дяволите да ви вземат, подли пигмеи! — не се сдържах аз и изключих лингвотрона.

Цяла нощ се вирах в зениците на многобройните очи на небето и мислих до безкрайност. Мислих за това, че ключът към овладяването на другите светове ще ни струва много по-скъпо, отколкото изглежда на пръв поглед. Не стана ли същото и при покоряването на природата, когато грешките и привързаността на нашите предци, смелчаците с бензинови триони, екскаватори и нефтени сонди, на тези, които преобръщаха реките и местеха планините, се превърнаха в почти непоправими загуби; и дори много по-късно, след като вече бяха успели да уравновесят човешките взаимоотношения и да построят най-справедливото общество на цялата Земя, природата все още не бе се възстановила навсякъде от причиненото ѝ зло. Но нали по-голямата част от смелчаците, от усърдните преобразователи на околната среда явно действуха в името на доброто. Можем, разбира се, да се утешим с пословицата „Всяко зло за добро“, но за тази цел всеки трябва да посее в общочовешката нива зърна на разум, щастие, целеустременост и любов. Съмна. Заиграха лъчите на слънцето.

— Как ще се върна в къщи? — попитах. И гласът веднага ми отговори.

— Ще полетиш към кулата на южния полюс, пришелецо. И ще спреш на разстояние не по-близко от височината ѝ.

— С какво да летя? С балон ли?

— С това, на което си летял тук винаги, пришелецо. По дяволите! Енергоблокът отново бе на мястото си.

Не са и сънували подобно нещо ни Гъливер, ни Ахасфер!

— При кулата ще напуснеш кораба си. Ще влезеш вътре. И ще преплуваш реката на времето, пришелецо.

— Как ще заповяdate да плувам — кроул или бъртерфлай? Обяснете ми най-после какво означава това „ще преплуваш“.

— Не ще го разбереш съвсем точно, пришелецо. Но принципът е такъв. Представи си, че държиш в ръката си огледало.

— Не само си го представям, но и го имам.

— Насочи лъч от светилото ни към която искаш звезда, пришелецо.

— Но след изгрева вече не се виждат звезди по небето, благодетели мои! — заядох се аз.

— Плуващите през реката на времето виждат звездите и денем, пришелецо.

И аз съзрях небесната чаша на Индра, пълна със звезди.

— Насочи ли лъча, пришелецо?

— Това е от просто по-просто!

— А сега, пришелецо, обърни огледалото към друга звезда.

— Готово.

— Много ли завъртя огледалото, пришелецо?

— На шест градуса ъ двадесет и три минути.

— А лъчът се премести от едната звезда на другата, нали, пришелецо?

— Да допуснем, че е така — потвърдих объркан. — Но какво следва от това?

— Представи си, пришелецо, че ти си на далечния край на лъча.

— Хитро! Но кой ще завърти огледалото?

Гласът мълчеше.

— Огледалото, питам, кой ще завърти?

— Братята от бледосинята звезда, пришелецо.

— А колко ще трябва да се гърча върху острието на лъча?

— Това ще решат братята от бледосинята звезда, пришелецо.

— Значи цялата ми надежда е у вашите братя, така ли? Хм, да. Братята са си братя. Но нали и тук трябва да се приложи материална сила, някаква енергия? Откъде ще се вземе?

— Тя е в тебе, пришелецо.

— По-ясно от това не може да бъде, благодаря ви.

Кога мога да се върна на Земята?

— Когато пожелаеш, пришелецо.

— Какво ми разрешавате да взема със себе си?

— Само това, с което си облечен, пришелецо. Без скафандъра. Той не ти е нужен. Занапред до отлитането ти в кулата можеш да скиташ без скафандър. Обгърнат си от сигурна защита, пришелецо.

— Трябва да си помисля — рекох им аз.

— Мисли, пришелецо. Мисли как ще кажеш на Земята това, което ще кажеш. Ако те попитат.

— А какво трябва да кажа, ако попитат?

— Наистина тежък товар трябва да носиш, за да стигнеш до Прекрасната градина, пришелецо.

— До гуша ми дойде от вашата градина — извиках вбесен.

* * *

През нощта преди полета ми до южния полюс сънувах пророчески сън. Като че ли се мъча да се изкатери по една висока планина, пробила с острия си връх купола на чужди небеса. Никак не мога да се изкача, блуждая между скалите и дори съм забравил пътя за връщане. Забелязвам висяща стълба, изплетена от птичи пера. С последни сили се изкатервам по нея и изведнъж виждам долу обвезана със светлини като с мъниста градина. В нея — множество златни, сребърни и медни дървета. Листата и игличките им с отблясък на старо злато, шишарките — от скъпоценни камъни, а на дънерите — загадъчни орнаменти. И се дочува гласът на реката, която тече между брегове от топази и ясписи: „Тези дървета знаят миналото — невъзвратимото и невъзможно — и предричат бъдещето — завръщането ти, което охраняват.“ Приближавам се към едно медно дърво край реката и мислено го питам: „Кога все пак ще се върна на

Земята?“ И клонките загадъчно ми шумолят: „Когато на небесната планина засребреят снегове...“

Трите километра от върха на хълма, където кацнах със совалката, до подножието на кулата изминах с мъка. Краката ми бяха натежали от още по-тежките мисли... Аз бях един неудачник, зачеркнал надеждите на човечеството. Какво ли ще стане с мен в тази кула, която отблизо още повече приличаше на исполинско дърво — осакатено и бинтовано? Крачех по нежната трева на Индра като по пух от земни глухарчета. Светилото разпръскваше лъчите си наоколо. Редки облачета пасяха в бледосиньото небе. Блещукаха звезди. Бяха 11 249. И в мелницата на времето се въртеше колелото на Млечния път.

Щом влязох в кулата, от стената се изгърколи кабина, приплесната отстрани. Вратичката ѝ се плъзна нагоре и аз потънах в нещо като кресло от най-мек зелен мъх. Светлината започна да помръква.

Останалото смътно си спомням. Като че ли изведнъж се видях отстрани легнал, както тогава в операционната на масата мида, и се разнасяше музика като далечен океански прибой, но надвисваше, все повече надвисваше над мене прозрачна полусфера, и ето — върху кристалните ѝ стени се появиха звезди, едри като роса, а зад звездите вече пулсираше нечовешка, зловеща, непреобразена тъма. И бликна светлина.

V

И бликна светлина, а след светлината видях през сребрилата паяжина русокъдро момче и зад него в ослепителната синева трептеше и искаше да се изтръгне от ръцете му шарено хвърчило.

— Дядо, ти Черномор^[1] ли си? — ме попита то. — Ти ли мъкна Руслан над гори и над морета?

Бях легнал в някаква полусфера, с глава, потънала сред сребристи нишки. Това бяха побелелите ми коси, дълги до рамената, и бялата ми, разпиляна по гърдите брада.

— Хвърчилото ти е чудесно! Сам ли го направи? — За пръв път чух старческия си хрипкав глас.

— Че как иначе, сам, разбира се. С хартия, лепило и ножици. Но запомни: ножици не се дават в ръцете на малки деца. Възпитателката ни не разрешава — подробно обясни детето.

— Ножиците у теб ли са?

Той закима и ми ги подаде със страх. Седнах в сферата и как да е подрязах побелелите кичури. Поривът на вятъра грабна сребристото кълбенце и го затъркаля като пухче от глухарче.

— Брадата на Черномор! Брадата на Черномор! — запя повелителят на хвърчилото щастлив.

— Виж, малкият, има ли тук наблизо езеро или ручей? Или поне локва? — попитах, ставайки от това, с което бях се завърнал в къщи. Пред очите ми полусферата се сви до размерите на слънчоглед или диня. Докато тя се смяляваше, отначало куполът над нея стана яносин, но веднага след това го обви мъгла.

— Голям магьосник си ти, Черноморе! — възхити се къдрокосото момче. — А езерото е ей там, зад храстите. Само че е езерце, езерно дете.

— Да вървим, ще го видим — казах аз и вдигнах от тревата безтегловната полусфера. — Нека аз да дърпам хвърчилото.

— Много си страшен. Хвърчилото ще се уплаши и ще избяга.

От езерната синева в мен се втренчи старец на преклонна възраст. Та ето какво са имали предвид индрияните, когато намекнаха за енергията в мене. За връщането си аз платих с време. Вече сребрее снегът на небесната планина, защото твърде бавно завъртаха огледалото братята от бледосинята звезда...

— Черноморе, виж, моят костюм е същият като твоя — дръпна ме за колана малчуганът. — Сега много чичовци и лели носят такива.

— Какви такива?

— Ами в каквото отлетя на Индра най-великият астронавт Иван Пересветов. Ти случайно да не си го познавал? Когато чичо Ваньо се върне от Индра, аз ще бъда старец като тебе. И брадата ми ще бъде същата. А той ще долети млад. Какво, не вярваш ли?

— Кога отлетя Пересветов? — попитах бързо, с мъка преглъщайки буцата в гърлото си.

— Три години преди да ме донесат щъркелите. В щъркелова кърпа вързан.

Хвърчилото трептеше, трепереше и се мятеше в небето, което се силеше да се откъсне и да отлети от Земята.

— У вас май са се претрепали да те търсят — подметнах аз.

— Нямам свой дом — въздъхна хлапето. — Живея в детския дворец. Ей там, в горичката на възвишението. Ние сме тридесет и осем момчета и момичета. Всичките ни роднини загинаха на Плутон. Ураган унищожи целия град. Но децата успяха да спасят.

Погледнах в отчаяно сините му очи и изведнъж разбрах, дори не че разбрах, а сякаш си спомних, че знам всичко за него.

— Алексей, аз съм твоят пралядо. Искаш ли да живееш при мен? При пралядо си Иван?

— Искам — усмихна се той. — Но жалко е, че възпитателката няма да разреши.

— Таисия Сергеевна ли? Ще разреши, не се бой.

— Ако ти наистина си моят пралядо, а не си Черномор, то защо не си умрял? — усъмни се Алексей.

— Защото пралядовците рядко умират. Искаш ли да пуснем хвърчилото? И ще си измайсторим друго. Три пъти по-голямо. И ще хвърчи без конец. Да го пуснем, а?

И хвърчилото отлетя.

* * *

След като се разплатих с цената на снеговете по небесната планина, получих все пак и нещо в замяна. Детето, което уча да чете картата на звездното небе, да събира билки в планината и да пуска срещу вятъра хвърчила без конец. Придобих и способността да предсказвам хода на събитията — ден или два предварително, но ако се съсредоточа, и много по-рано. Само едно нещо ми досаждаше отначало: мигновено, независимо от волята си, преброявам всичко, което виждам. А понякога дори и това, което не виждам, а само чувствавам или предчувствавам, например окапващите листа в гората вечер. И още нещо придобих, но на това ще науча само Алексей, който сега спи и сънува Сивка-Бурка, че закача с копитото си златните струни в чудната градина...

А какво да прави Колумб, който се е върнал с празни ръце?

Отида ли в Академията на науките, ще ми се смеят. Единственото доказателство в ръцете ми е полусферата, в която с усилието на паметта показвам на Алексей живи картини от различни епохи. Дори и да ми повярват академиците, съвсем сигурно е, че ще се лиша от полусферата завинаги, а какъв вълшебник ще съм без вълшебна пръчица? И изобщо никъде не ми се ходи и нямам намерение да давам обяснения комуто и да било. Може би някога покъсно, когато стихне болката от спомена...

За едно нещо съжалявам — с никакво усилие лята не успявам да предизвикам под кристалната чаша видението на Индра.

Как ще се живее по-нататък, пришелецо? Ами ето как. Ще гледам как капят листата, ще спасявам птици, зверове и хора. Ще се обаждам в полунощ на Електронния дежурен на Луната: „Веднага евакуирайте лагера от Морето на спокойствието! В 6,43 метеорит ще разруши изцяло купола.“ Ще предупреждавам за тайфуни, за сблъсъци с айсберги, за земетресения.

Какво от това, че Индра не се разкри пред пришелеца, както се отваря цветето при изгрев, че земяните още не са готови за среща с братята в цъфтящата градина. „Има други светове, които не можем да разберем, но с тайното докосване до които човекът живее: ако в теб се прекъсне това докосване, ще възненавидиш и ще прокълнеш живота“

— е написал, сякаш със собствената си кръв един гениален мой прародител. Като че ли само за себе си го е писал, а излиза, че и за тебе, съвременнико, и за тебе, мой далечен потомък, за всички нас, за цялото земно семейство и за неговата съдба.

Какво от това, че си се превърнал в старец? Цената на живота ти стана ясна на Индра и както никой друг разбираш, че какъвто и да си — старец, кит, елен, дъждовен червей, стърчиопашка, енот, косатка, — трябва да знаеш: съществува само едно блаженство във Вселената — да дишаш, да чувствуваш, да живееш.

Какъвто и да си бил, какъвто и да си станал, пришецецо...

... Но мъглата в полусферата се разсейва, разсейва се и тече между хълмовете, между есенните лесове пречистата река Нара, и Марина, Марина, Марина се люшка в лодката с бъдещия велик астронавт, обуздавал пред очите на цялата Земя мълниеносния „Перун“. И безкрайно продължава моята мъка, Марина, и се плиска в плитчините твоята река, Марина...

Где сте вие, митични мелници, в които старите и уродливите са се смилали и превръщали: в смели юнаци? Где си ти, страннико легендарен, що си надникнал в ковачницата и при вида на немощния старец си се заел с меховете, пламък до звездите си раздухал, сложил си стареца в огнището, нажежил си го до червено, потопил си го, както му е редът, във вода — и от димния купел се вдигнал за бой младият юнак Иван?

... Ти, Марина, се страхуваше да посрещнеш героя като беззъба старица, но героят се завърна белобрад, а ти си млада! И в моята закъсняла власт е да изравня хода на твоя и на моя часовник — дори без помощта на братята от бледосинята звезда. Искаш ли приказка за през дългата непрогледна нощ, с небе, изцяло затулено от облаци, без ни една звездица? „Живели едно време баба и дядо край брега на най-синьото море...“

Не, така не може. Ни наяве, ни насън ти не бива да се разплащаш с младостта си, както аз. Никога и в никого не прехвърляй собственото си страдание, дори да не е твое, а насила да са го загнездили в тебе. Не прекъсвай тайното докосване, недей проклина, недей възненавижда. Изцелявай с добро и с любов. Уважавай мъдрия завет:

*Със лъч да литна в свят различен.
Да стигна бряг, с цветя обкичен...*

И едва тогава, пришелецо, предсказаното ще се сбъдне,
невъзможното ще стане възможно.

[1] От приказката на Пушкин „Руслан и Людмила“ — Б.пр. ↑

VI

Откъртих внимателно, за да не изпращи, едно клонче, отрупано с розов цвят, и го сложих на перваза.

— Ето ти, щастливке, моя сватбен подарък. Заслужила си го.

Плахото почукване на невидимата врата едва долових.

— Марина, почина ли си вече? — попита женихът.

— Благодаря ти, пазачо — каза тя и затвори и другото крило на прозореца. Отново проблесна и се стопи сиянието на булото. Ключът се превъртя два пъти.

— С кого заговорничиш там, палавнице? — попита женихът с мек баритон. Такива като него веднага ще ги забележиш в тълпата. Талията им е източена като по калъп, размахът на плещите им е богатирски, походката — сякаш по струна минава над пропаст, очите — бистри-бистри, излъчващи сияние и дръзки; речи на такъв: след час иди за половин година на Хималаите или в мрака на Гускарора — ще се съгласи, без да се замисли, ще литне и накрай света.

— С вишните в градината — отговори тя силно и той се учуди на странно трепналия ѝ глас.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.